

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în
OAMENI

**Agenția Română de Asigurare
a Calității în Învățământul Superior**

Indicatori primari și secundari pentru evaluarea calității

nr. 1 / septembrie 2009



UNIUNEA EUROPEANĂ



MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
EGALITĂȚII DE ȘANSE
AMFOSDRU



FONDUL SOCIAL EUROPEAN
POS DRU
2007-2013



INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013



MINISTERUL EDUCAȚIEI,
CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
OPOSORU



ARACIS

Lucrarea **„Indicatori primari și secundari pentru evaluarea calității”** a fost publicată în cadrul proiectului **„Asigurarea calității în învățământul superior din România în context european. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional”**, Contract POSDRU/2/1.2/S/1, cod proiect 3933

Editor

Agenția Română de Asigurare
a Calității în Învățământul Superior
– ARACIS

Contact

Adresa: Bd. Schitu Măgureanu, nr. 1,
sect.5, București, cod poștal 050025.
Telefon: +40 21 206 76 00
Fax: +40 21 312 71 35
E-mail: mail@aracis.ro

Colegiul editorial

Prof. univ. dr. Adrian MIROIU
Dr. Liviu ANDREESCU
Drd. Bogdan FLORIAN
Dr. Gabriel HÂNCEAN
Drd. Oana-Andreea ION
Prof. univ. dr. Marian PREDA
Valentin ENACHE, tehnoredactor

Cuvânt înainte

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior derulează, începând cu anul 2009, proiectul „Asigurarea calității în învățământul superior din România în context european. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional” - Contract POSDRU/2/1.2/S/1. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin Fondul Social European, Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, Domeniul major de intervenție 1.2. „Calitate în învățământul superior”.

Obiectivul general al proiectului este de a dezvolta o cultură a calității bazată pe o capacitate managerială competitivă pe plan european. La nivel de sistem, aceasta contribuie la proiectarea și aplicarea eficientă a politicilor privind calitatea academică, precum și la perfecționarea metodologiilor, instrumentelor, standardelor și tehnicilor de evaluare externă a calității. La nivel instituțional, ea contribuie la îmbunătățirea calității activității universitare, asigurând evaluatori de calitate, dezvoltarea personalului de conducere din universități, a decidenților și a persoanelor implicate în elaborarea de politici. În plus, prin proiect se dorește dezvoltarea și consolidarea unei orientări pozitive a comunității academice cu privire la procesul de asigurare a calității în învățământul superior (aspecte precum înțelegerea comună a conceptelor de bază, a valorilor, principiilor și mecanismelor etc.), mai ales din perspectiva contextului european extrem de prolific în acest domeniu. Proiectul urmărește, de asemenea, dezvoltarea aspectelor practice ale procesului de asigurare a calității, oferind instituțiilor de învățământ superior un sprijin real în elaborarea și implementarea unor sisteme interne eficiente de asigurare a calității, precum și stimulând cadrul extern de îndeplinire a unei cerințe continue – asigurarea calității la nivel sistemic.

În cadrul proiectului, una dintre priorități este perfecționarea Metodologiei și a Ghidurilor asociate cu asigurarea calității la nivel de sistem, în concordanță cu standardele de calitate europene. Din acest motiv, o activitate distinctă a proiectului are în vedere **propunerea de indicatori de performanță în vederea proiectării unui proces de benchmarking la nivelul instituțiilor de învățământ superior din România**. Ulterior unei perioade de documentare privind benchmarking-ul, standardele și indicatorii de performanță, echipa de experți din cadrul acestei activități a comparat metodologia existentă cu rezultatele obținute în urma documentării (privind alte sisteme europene), în vederea elaborării unei propuneri inițiale de indicatori generali și pe tipuri de instituții, cu spații de variație bine definite.

Acest material, coordonat de prof. univ. dr. Adrian Miroiu, a fost publicat pentru a vă oferi posibilitatea de a participa la o dezbatere cu privire la noile propuneri de indicatori primari și secundari pentru evaluarea calității, conform cercetării desfășurate în primul an al proiectului. Autorii primelor două părți ale lucrării sunt dr. Gabriel Hâncean și, respectiv, drd. Bogdan Florian. La elaborarea părții a treia au participat, în afară de experții menționați anterior, dr. Liviu Andreescu, dr. Magdalena Balica, prof. univ. dr. Marian Preda și dr. Manuela Stănculescu.

Capitolul 1 – Ce este „benchmarking-ul”

Conform unei definiții comune, acceptată în diferite domenii de activitate, benchmarking-ul reprezintă un proces de învățare prin care organizațiile sau instituțiile caută să-și îmbunătățească activitățile, strategiile și produsele pe baza experiențelor altor organizații sau instituții similare. Benchmarking-ul a apărut și s-a dezvoltat la nivelul metodelor și instrumentelor din nevoia unei organizații de a își cunoaște cu exactitate poziția în cadrul mediului social și economic în care activează, de a se compara cu alte organizații similare și, nu în ultimul rând, de a prelua și adapta exemplele de bune practici identificate. Benchmarking-ul provine, ca origine, metodologie și instrumente, din sectorul economic, fiind folosit pentru prima oară de Compania Xerox. Complementar cu sistemele de control și asigurare a calității, procesul de benchmarking reprezintă o practică curentă în cadrul firmelor. Prin intermediul său se colectează periodic date care să permită evaluarea proceselor derulate în interiorul organizației. Trebuie amintit faptul că procesul de benchmarking presupune colectarea și interpretarea continuă a datelor. În absența unei perspective metodologice longitudinale, rezultatele sale nu ar fi relevante.

Tabelul următor oferă o imagine succintă a procesului de benchmarking.

Tabelul nr. 1. Elemente definitorii pentru benchmarking¹

Utilitatea benchmarking-ului pentru o organizație	Benchmarking-ul ajută organizația să răspundă unor întrebări de tipul	Ce nu este benchmarking-ul
Ajută organizațiile să estimeze obiectiv care sunt punctele tari și punctele slabe de la nivelul propriilor procese	Cum știi că obții performanțe superioare?	<u>Nu este</u> o altă formă de analiză a competiției
Ajută organizațiile să caute metode și idei de a stimula gândirea grupurilor din interiorul organizației	Cum știi că planul tău de îmbunătățire te va ajuta să devii lider de piață?	<u>Nu este</u> doar copiere
Ajută organizația să depășească rezistența internă față de realizarea unei schimbări potrivite	Cum știi că organizația ta are cele mai bune procese de afaceri?	<u>Nu este</u> spionaj sau furt industrial
Ajută organizația să justifice metodele, operațiile și alocarea de resurse		<u>Nu este</u> ușor și rapid
		<u>Nu este</u> o activitate independentă
		<u>Nu este</u> turism industrial

Pe parcursul dezvoltării procesului de benchmarking și aplicării lui dincolo de sectorul economic au apărut diverse tipuri de benchmarking, diferențiate ca metodologie, instrumente, nivel de investigație, sau utilitate. O posibilă clasificare a tipurilor de benchmarking folosite în prezent este redată mai jos:

Tabelul nr. 2. Abordări cu privire la benchmarking

Nr.	Abordarea	Descrierea abordării
1.	Benchmarking strategic	Este folosit atunci când organizația caută să-și îmbunătățească nivelul general de performanță, centrându-se pe anumite strategii sau procese.
2.	Benchmarking competitiv sau pentru performanță	Proces prin care organizația utilizează măsurători de performanță pentru a se compara cu organizații similare. În învățământul superior, universitățile se compară între ele în termeni de cotă de piață, performanțe de cercetare, sau costuri. Această formă de benchmarking poate fi aplicată și în interiorul organizației prin comparația performanțelor unităților individuale.
3.	Benchmarking de proces	Se concentrează pe procese și operații specifice. Spre exemplu, în învățământul superior: practicile de management, înscrierile la cursuri, sau planificarea temporală a activităților.
4.	Benchmarking funcțional sau generic	Implică parteneriatul dintre organizații ce provin din sectoare diferite și urmăresc să îmbunătățească anumite activități sau procese specifice.
5.	Benchmarking extern	Permite comparația dintre funcțiile și procesele cheie ale unor organizații cu cele din organizații care se consideră că au bune practici.
6.	Benchmarking intern de bună practică	Se poate realiza prin stabilirea unei organizații drept referențial de bună practică și compararea activităților sau operațiilor interne cu cele ale organizației de referință. Se urmărește astfel identificarea celor mai bune activități sau operațiuni interne din aceeași clasă.
7.	Benchmarking internațional	Procesul de benchmarking este derulat la nivel internațional, nu numai național.

În ceea ce privește utilizarea benchmarking-ului în cazul instituțiilor de învățământ superior, trebuie menționat faptul că aceasta reprezintă o practică relativ recentă, frecventă îndeosebi în spațiul anglo-saxon. Marea Britanie, Australia sau Statele Unite ale Americii folosesc în prezent sisteme de benchmarking multiple, structurate pe diferite nivele de analiză, care acoperă aspecte diverse ale activității instituțiilor de învățământ superior, de la administrare și până la derularea proceselor academice și de cercetare. Potrivit unui document din 1998 al Commonwealth Education Management Service, intitulat „**Benchmarking in Higher Education: An International Review**”ⁱⁱ, „Pentru majoritatea instituțiilor de învățământ superior dorința de a învăța una de la alta și de a împărtăși exemple de bună practică este la fel de veche ca și instituția în sine. Punând accentul pe colegialitate și recunoașterea rolului internațional al universității, această dorință a luat forme diverse: asociații profesionale, atât academice cât și ne-academice, care se întrunesc pentru a-și împărtăși interesele comune; vizite numeroase ale unor delegații dintr-un sistem de învățământ superior în altul pentru a observa funcționarea acestuia; organizații profesionale care colaborează cu alte instituții pentru a susține activitățile academice și pentru a media standardele; iar acolo unde există o practică de acreditare sau de evaluare a calității formalizată, dependența acestora de bunăvoința universităților a fost dovedită prin asigurarea, din rândul propriilor membri, a personalului de evaluare a altor instituții.”

Benchmarking-ul aduce ca element de noutate formalizarea comparațiilor dintre instituții. Rațiunile care au condus la dezvoltarea recentă a procesului de benchmarking în rândul instituțiilor de învățământ superior ar putea fi rezumate astfel: „dezvoltarea spiritului de competiție la nivel internațional; dezvoltarea interesului față de sporirea calității și dezvoltarea «mișcării» calității; dezvoltarea rapidă a tehnologiei informației care simplifică procesul de colectare și administrare a datelor.”ⁱⁱⁱ

Benchmarking-ul este un proces complementar activității de evaluare a calității. El se bazează, în primul rând, pe colectarea de date statistice cu privire la instituțiile de învățământ superior; iar mai apoi, pentru a putea produce analize ale unor aspecte specifice ale activității acestora, pe colectarea de date calitative. Benchmarking-ul nu reprezintă o tehnică de clasificare, obiectivul său principal fiind acela de a ajuta o instituție să identifice și să implementeze procese optime, folosite de instituții similare, pentru derularea activităților sale.

Capitolul 2 – Aplicarea „benchmarking-ului” în cazul sistemului de învățământ superior

– Studii de caz –

1. Standarde și indicatori de asigurare a calității măsurați la nivelul instituțiilor de învățământ superior din Marea Britanie

În cazul sistemului de învățământ superior din Marea Britanie observăm existența unui sistem de colectare a datelor, de măsurare a indicatorilor și de elaborare a unor studii și analize, la care contribuie mai multe instituții. Din descrierea de mai jos puteți remarca modul în care acest sistem este organizat, precum și tipul indicatorilor folosiți. Merită amintit aici faptul că obiectivul principal al analizelor nu este realizarea de ierarhii și clasamente, ci compararea, la nivel instituțional, a furnizorilor de servicii educaționale în domeniul învățământului superior pentru determinarea cauzelor și a factorilor care influențează calitatea serviciilor oferite de aceștia.

Indicatorii de performanță (Performance Indicators – PIs) furnizează date comparative cu privire la performanțele înregistrate în următoarele domenii de instituțiile de învățământ superior din Regatul Unit (RU) finanțate de la bugetul public: lărgirea accesului la educația superioară (*widening participation*), rata de abandon (*student retention*), rezultatele învățării și predării (*learning and teaching outcomes*), rezultatele cercetării (*research output*) și angajarea absolvenților (*employment of graduates*). **HESA** (Higher Education Statistics Agency) realizează măsurătorile pentru acești indicatori pentru 4 instituții: **HEFCE** (Higher Education Funding Council for England), **HEFCW** (Higher Education Funding Council for Wales), Scottish Funding Council și Department for Employment and Learning. HESA publică datele asociate indicatorilor de performanță din 2002/03, până la data respectivă HEFCE fiind instituția care făcea publici acești indicatori pentru instituțiile menționate mai

devreme. Din 2002/03, HESA publică anual rapoarte cu privire la măsurătorile realizate la nivelul PIs. Conform HESA, PIs nu sunt *league tables*^{iv} și nu își propun să compare instituțiile de învățământ superior în raport cu un anumit „standard de aur” sau între ele. PIs reprezintă indicatori statistici construiți pentru a oferi o măsură obiectivă a performanței unei instituții de învățământ superior finanțată de la bugetul public^v.

PIs acoperă următoarele domenii: indicatori cu privire la lărgirea accesului la educația superioară (*widening participation indicators*); indicatori cu privire la ratele de abandon (*non-continuation rates*); *module completion rates*; *research output*; *employment of graduates*.

Scopul **PIs** este de a oferi informație obiectivă și validă cu privire la natura și performanțele sectorului de învățământ superior din Marea Britanie; de a permite comparații între instituții de învățământ superior similare, acolo unde acest lucru este posibil^{vi}; de a permite instituțiilor de învățământ superior să-și transforme propria performanță într-un benchmark^{vii}; de a influența dezvoltarea de politici publice în sectorul învățământului superior; de a contribui la responsabilitatea publică a învățământului superior.

(i) Indicatorii cu privire la lărgirea accesului la învățământul superior^{viii} oferă informații despre participarea grupurilor subreprezentate la nivelul sectorului de învățământ superior, prin raportare la nivelul populației ca întreg. Rezultatele produse prin acești indicatori sunt distribuite pe *studenți maturi*, *studenți tineri*^x, *studenți full-time*^x și *studenți part-time*. Aceste grupuri prezintă caracteristici diferite. În plus, există indicatori care măsoară proporția, la nivelul tuturor studenților, a celor care au primit din partea instituției statutul de student cu dizabilități (Disabled Students' Allowance) – tabelul T7.

(ii) Indicatorii cu privire la ratele de abandon ale studenților. Ratele de abandon sunt măsurate în două moduri. Prima constă în analiza numărului de studenți de la un an la altul^{xi} (altfel spus, metoda caută să surprindă dacă studenții înscriși în primul an se mai regăsesc în anul următor) – tabelele T3 și T4. A doua modalitate constă în realizarea unor estimări cu privire la numărul de studenți despre care se așteaptă să obțină o diplomă la sfârșitul ciclului de studii – tabelul T5.

(iii) Indicatorii cu privire la rezultatele de cercetare (tabelul R1) oferă informații despre cantitatea rezultatelor de cercetare raportată la resursele consumate. Există patru indicatori cu privire la rezultatele de cercetare: (a) proporția de titluri de doctor acordate per proporția de costuri aferente personalului academic; (b) proporția de titluri de doctor acordate per proporția de fonduri de la bugetul public alocate cercetării; (c) proporția de granturi de cercetare și contracte obținute per proporția de costuri aferente personalului academic; (d) proporția de granturi de cercetare și contracte obținute per proporția de fonduri alocate cercetării de la bugetul public. Valoarea 1 pentru fiecare indicator arată că instituția produce la fel ca media pe restul sectorului, valoarea sub 1 arată că instituția produce mai puțin decât media pe restul sectorului, iar valoarea peste 1 arată că instituția produce mai mult decât media pe restul sectorului. Valorile indicatorilor sunt raportate la input-urile specifice fiecărei instituții de învățământ superior.

(iv) **Indicatorul cu privire la angajare** se bazează pe o anchetă sociologică denumită „Destinations of Leavers in Higher Education” – *ancheta DLHE*. Ancheta DLHE se realizează la nivelul absolvenților la 6 luni de la terminarea programelor de studii. Indicatorul cu privire la angajare este prezentat de HESA în tabelul E1 și reprezintă procentul de absolvenți care se angajează sau care își continuă studiile (ori ambele).

2. Modele de standarde și indicatori generali de asigurare a calității măsurați la nivelul instituțiilor de învățământ superior din Europa

La nivel teoretic, prin parcurgerea literaturii academice cu privire la asigurarea și evaluarea calității în învățământul superior, putem distinge cel puțin două seturi de indicatori cu aplicabilitate în cazul sistemului de învățământ superior din România.

Primul dintre acestea este propus de **François Tavenas (2004)**^{xii}. Prin adaptarea listei de standarde și indicatori elaborată de autorul citat putem identifica standarde și indicatori ce pot fi adecvați contextului specific al sistemului de învățământ superior din România. Iată mai jos lista acestora:

STANDARD: Calitatea studenților la examenul de admitere

Ind1: Notele obținute la examenul de admitere. Măsurarea indicatorului trebuie să ia în calcul populația de studenți care provin din același sistem de educație și subpopulațiile de studenți care provin din sisteme de educație diferite (situație în care se impune utilizarea unui sistem standardizat de notare).

Ind2: Originea socială a studenților. Valorile acestui indicator pot fi asociate cu rata de succes (rata de absolvire a unui program de studii universitare) sau cu durata medie a studiilor. În plus, valorile oferă posibilitatea construcției unui profil al diversității sociale a unui program / a unei instituții.

Ind3: Proporția studenților care provin din afara ariei obișnuite de recrutare a programului / instituției. Valorile indicatorului / subindicatorilor trebuie să țină cont de următoarea distincție: studenți înregistrați full-time în cadrul programului și studenți care iau parte în cadrul programului ca rezultat al mobilității. Valorile indicatorului reprezintă o modalitate de măsurare a gradului de „atractivitate” a instituției / a programului de studiu.

Ind4: Rata de admitere – raportul dintre numărul celor declarați admiși în cadrul programului de studiu și numărul total de candidați. Numărul celor declarați admiși poate varia în funcție de natura procedurilor de admitere: fie numărul celor declarați admiși este variabil, fie este impus (*numerus clausus*). Valorile acestui indicator măsoară calitatea și atractivitatea instituției / a programului de studiu.

STANDARD: Performanța studenților

Ind5: Rata de continuare a studiilor înregistrată la sfârșitul primului an.

Ind6: Măsuri pentru integrarea și supervizarea noilor studenți (înscriși în primul an al programului de studiu). Indicatorul măsoară importanța pe care instituția o acordă sarcinii fundamentale de a pregăti studenți, prin programele pe care le pune la dispoziție pentru păstrarea acestora în cadrul propriilor programe de studiu.

Ind7: Timpul mediu necesar unui student pentru a absolvi un program educațional.

Ind8: Rata de absolvire /rata de succes – numărul de studenți care finalizează un program de studiu raportat la numărul de studenți înmatriculați în primul an al programului de studiu.

Ind9: Rata de angajare după absolvire.

STANDARD: Nivelul activității de cercetare

Ind10: Proporția personalului activ angajat în cercetare. Variația indicatorului / indicatorilor este influențată de modul în care este definit personalul angajat în cercetare (profesorii care ocupă un post didactic, persoanele asociate unităților care dezvoltă activități de cercetare etc.).

Ind11: Raportul dintre doctoranzi și profesorii care ocupă un post universitar.

Ind12: Raportul dintre valoarea totală a finanțării obținute pentru cercetare și numărul de profesori. Variația indicatorului este dependentă de mecanismele naționale de finanțare a cercetării. Indicatorul este relevant în special în situațiile în care cercetarea este finanțată pe bază de granturi obținute prin concurs de cercetători individuali sau de echipe de cercetare.

Ind13: Numărul sau proporția cercetătorilor full-time la nivelul corpului profesoral. Variația indicatorului exprimă intensitatea cercetării la nivel instituțional. Indicatorul este distorsionat de domeniul academic și de țara în care este măsurat.

Ind14: Media granturilor de cercetare obținute prin contract per profesor.

STANDARD: Productivitatea activității de cercetare

Ind15: Raportul doctoranzi – profesori.

Ind16: Raportul publicații – profesor. Indicatorul măsoară output-ul de cercetare și este puternic dependent de modul în care e definită „publicația” (de ex., articole științifice în anumite jurnale, monografiile, articole publicate la anumite edituri).

Ind17: Index-ul citărilor. Indicatorul face referire la impactul publicațiilor măsurat de ISI.

Ind18: Raportul dintre patente și profesori. Indicatorul poate fi măsurat doar în acele domenii ale cercetării unde descoperirile și invențiile pot fi patentate.

Ind19: Premii și distincții. Indicatorul măsoară calitatea recunoscută a cercetătorilor. În ciuda acestui lucru, indicatorul este discutabil, din cauza faptului că unele instituții au fost acuzate că practică activități de lobby pentru a determina obținerea unor astfel de premii și distincții pentru cercetare.

STANDARD: Nivelul resurselor alocate pentru predare și cercetare

Ind20: Raportul studenți – profesori. Indicatorul presupune stabilirea termenilor raportului: studenți full-time sau studenți înregistrați; statutul profesorilor; cantitatea de timp petrecută de profesori pentru anumite părți ale activității lor de bază – predare în diferite programe de studiu și la diferite nivele, cercetare, servicii aduse comunității; programul student-profesor.

Ind21: Raportul studenți – personal academic auxiliar.

Ind22: Raportul dintre personalul auxiliar și tehnic – profesori.

Ind23: Raportul dintre bugetul utilizat și numărul de studenți. Variația indicatorului definește eficiența relativă a instituțiilor. Totuși, acest indicator este dependent de sistemul național de finanțare și se aplică doar sectorului public de învățământ.

Ind24: Raportul dintre resursele materiale și numărul de studenți.

STANDARD: Practicile de guvernare și management universitar

Ind25: Componenta structurilor de decizie.

Ind26: Existența mecanismelor de recunoaștere a participării studenților în structurile care reglementează viața universitară.

Ind27: Existența mecanismelor selective de alocare a resurselor bugetare (criteriile de alocare a resurselor bugetare la nivelul diferitelor unități ale instituției).

Ind28: Diversitatea surselor de finanțare măsurată prin luarea în considerare a: alocărilor de granturi de la buget; taxelor de studiu; finanțării de cercetare obținute prin competiție; contractelor de cercetare publice și private; donațiilor. Indicatorul măsoară gradul de autonomie reală a instituției.

Ind29: Existența mecanismelor de planificare instituțională (politici strategice).

Ind30: Rata de înlocuire / stabilitate a personalului academic.

Ind31: Existența mecanismelor de dezvoltare a programelor interdisciplinare de cercetare.

Ind32: Nivelul de calitate al predării și existența politicilor de evaluare.

Ind33: Gradul de adaptabilitate instituțională.

Ind34: Gradul de deschidere a universităților la mediul în care funcționează.

Ind35: Gradul de deschidere a universităților la nivel internațional.

Un al doilea model, aparținând lui D. Van Damme^{xiii}, împarte indicatorii în diferite categorii în funcție de poziționarea fenomenului măsurat față de instituția evaluată. Cu alte cuvinte, acești indicatori măsoară fenomene ce țin de Contextul în care funcționează o instituție, de resursele care sunt alocate instituției (Input), de activitățile specifice care se desfășoară în cadrul instituției (Proces), de rezultatele obținute (Output) și nu în ultimul rând de răspunsul primit de instituție de la mediul socio-economic în care operează (Feedback), pe scurt CIPOF^{xiv}. Iată, mai jos, lista completă a categoriilor și standardelor corespunzătoare.

Categorii	Standarde	Indicatori
Context	Infrastructura materială / fizică și umană	Resursele adecvate și facilitățile
Input	Selecția și admiterea studenților	Calitatea și cantitatea personalului
		Cerințele de admitere
		Admitere / înscrierea și accesul studenților
Proces	Misiunea și obiectivele	Misiune strategică și obiective clar definite
		Correspondența dintre obiectivele educaționale și descriptorii de la nivelul calificării
	Procesele de învățare eficientă	Relația dintre curriculum, conținuturile de disciplină și abordările didactice, pe de o parte, și obiectivele programelor de studii, pe de cealaltă parte
		Durata studiilor, sarcinile studenților și consultațiile pentru studenți
		Caracteristicile evaluării studenților

Output	Realizarea obiectivelor	Corespondența dintre rezultatele învățării și descriptorii de la nivelul calificării
		Impactul asupra pieței muncii și societății
	Eficiența	Utilizarea eficientă a resurselor de input pentru realizarea output-urilor
Feedback	Management intern eficient al calității	Proceduri interne eficiente de evaluare a calității
		Aranjamentele cu privire la managementul eficient al calității și al inovării
	Planificare strategică	Capacitate de schimbare strategică și procese de îmbunătățire / ameliorare
		Strategii organizaționale eficiente de îmbunătățire a calității și a participării studenților

Capitolul 3 – Modificările apărute în lista indicatorilor folosiți de ARACIS și în cadrul „fișei vizitei”

În cazul particular al sistemului de învățământ superior din România, sistemul de evaluare a calității folosit de ARACIS, ca parte a procedurii de asigurare a calității și acreditare, necesita ajustări pentru a permite dezvoltarea unor instrumente și analize care să facă posibilă o evaluare cât mai obiectivă și mai clară a instituțiilor de învățământ superior.

Metodologia folosită în prezent de ARACIS este organizată în „Domenii de asigurare a calității”, domeniile sunt operaționalizate în criterii, cărora le corespund standarde, care la rândul lor sunt operaționalizate sub forma indicatorilor. În urma analizării metodologiei actuale, din perspectiva teoretică amintită succint mai sus, au fost remarcate unele deficiențe care făceau imposibilă implementarea unui proces de „benchmarking” instituțional. Astfel, indicatorii folosiți până în prezent de ARACIS nu pot fi măsurați obiectiv. De cele mai multe ori, situație confirmată și de analiza rapoartelor de evaluare existente în arhiva ARACIS, evaluarea unei instituții rămâne la latitudinea evaluatorilor, ale căror aprecieri sunt în mare măsură subiective și nu pot fi susținute sau infirmate datorită absenței datelor concrete. Mai mult, unele criterii sau standarde sunt insuficient operaționalizate sub formă de indicatori.

Pe de altă parte, aplicând o grilă teoretică adaptată modelului CIPOF, descris anterior, remarcăm faptul că majoritatea indicatorilor folosiți de ARACIS se concentrează în zona activităților, a proceselor ce se desfășoară în cadrul instituțiilor de învățământ superior, precum și în zona resurselor de intrare, a input-urilor în sistem. De aceea, au fost făcute propuneri de introducere a unor indicatori care să măsoare atât „output-urile”, cât și „outcome-urile”, deci rezultatele și produsele sistemului de învățământ superior.

O distincție este necesară în acest context. Termenul de „output” se referă la ceea ce rezultă în urma unei activități, produsul propriu-zis. Termenul de „outcome” se referă mai degrabă la efectul pe care îl are „produsul” respectiv, rezultatul unei activități. În cazul unei instituții de învățământ superior putem considera că numărul absolvenților unui program educațional reprezintă un „output”, în timp ce ponderea absolvenților care își găsesc un loc de muncă în domeniul pentru care s-au pregătit, în timp de un an de la finalizarea studiilor, reprezintă un „outcome”.

În scopul îmbunătățirii procesului de evaluare a calității și pentru diversificarea instrumentelor folosite au fost elaborate, discutate și propuse un nou set de indicatori și un nou format al fișei vizitei. Noii indicatori, după cum puteți observa dintr-o rapidă parcurgere a listei anexate acestui ghid, reprezintă de fapt modificări sumare aduse vechilor standarde și criterii. Acestea din urmă au fost operaționalizate astfel încât să permită o măsurare obiectivă a indicatorilor, cu ajutorul unor variabile simple. Variabilele sunt fie de tip numeric, fie de tip nominal dihotomic, pentru a facilita munca de auto-evaluare depusă de instituțiile de învățământ superior.

Principiile care au stat la baza elaborării noilor indicatori au fost următoarele: construirea unui sistem de evaluare *unic, coerent, ușor de utilizat* bazat pe colectarea de date cu ajutorul „fișei vizitei”; *facilitarea* constituirii unei baze de date unice care să conțină informații clare, obiective privind instituțiile de învățământ superior din România; *facilitarea* procesului de evaluare instituțională și de program derulat în conformitate cu legislația în vigoare de către ARACIS; colectarea unor date *transparente și comparabile* care să permită o evaluare *obiectivă* a instituțiilor de învățământ superior din România și o fundamentare serioasă a deciziilor ARACIS cu privire la acordarea calificativelor în urma evaluărilor; *înlesnirea și ușurarea* activității experților evaluatori prin utilizarea unui instrument care simplifică colectarea datelor din teren de la instituțiile de învățământ superior.

În acest sens, „Fișa vizitei” reprezintă un document auxiliar „Listei de indicatori pentru evaluare” propusă anterior. Astfel, „Fișa vizitei” nu poate fi analizată și modificată fără a se opera modificări similare în „Lista de indicatori pentru evaluare”. Aceasta reprezintă, de fapt, un *instrument electronic de colectare de date*, construit în format tabelar și care se aseamănă foarte mult unui chestionar cu întrebări închise. Mai mult, trebuie avut în vedere faptul că lista indicatorilor pentru evaluare de mai jos, precum și „fișa vizitei” asociată acestora și disponibilă la cerere la sediul ARACIS, se referă doar la evaluarea instituțională, adică la un nivel general de evaluare a instituțiilor de învățământ superior și conține indicatori primari și secundari. Fișa vizitei este însoțită de o „Listă de indicatori terțiari” – specifici fiecărui domeniu de studii stabilit prin normele în vigoare.

Să revenim însă la lista indicatorilor ce poate fi consultată la finalul acestui ghid. Indicatorii au fost concepuți de un panel de experți în domeniul educației, cadre didactice din instituții de învățământ superior, persoane cu atribuții administrative la nivelul unor instituții de învățământ superior, specialiști în domeniul cercetării în științele sociale, precum și tineri doctori și doctoranzi. Ulterior, propunerile făcute de acest panel de experți au fost studiate, analizate și modificate de către evaluatori ai ARACIS, precum și de către membri ai Consiliului ARACIS și ai comisiilor de specialitate, pentru a se asigura un grad cât mai ridicat de acoperire a tuturor actorilor implicați în sistemul educațional. Veți remarca faptul că, în tabelul de mai jos, numele fiecărui indicator este marcat cu litere aldine, pentru ca variabilele care contribuie la calcularea fiecăruia dintre ei să fie trecute cu asterisc (*). De asemenea, în coloana intitulată „Tipul indicatorului” se află indicată categoria căreia indicatorul îi corespunde, conform clasificării descrise anterior.

Lista completă a indicatorilor măsurați de ARACIS

A. Domeniul pentru asigurarea calității CAPACITATE INSTITUȚIONALĂ

Cod (cf. metodologiei ARACIS)	Indicatorul	Tipul indicatorului
A1.1.1	<p>Misiune și obiective (Instituția este înființată și funcționează conform legii)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Statut juridic propriu (DA/NU) *Act de înființare (DA/NU) *Cartă Universitară (DA/NU) 	Input
A1.1.2	<p>Integritate academică (Cod de etică și practici și mecanisme de aplicare a codului)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Instituția are un Cod de etică aprobat de Senat conform prevederilor legale în vigoare (DA/NU) *Frecvența întrunirilor comisiei de etică (numeric) *Numărul și tipul cazurilor discutate de comisia de etică (nivel măsurare scală) 	Input Output Output
P_CINST 1	<p>Combaterea „fraudelor intelectuale” (a. în rândul corpului profesoral; b. în rândul studenților)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Sumt folosite instrumente specializate de identificare a „fraudelor intelectuale” (DA/NU) *Există prevederi privind „frauda intelectuală în documentele administrative ale instituției (DA/NU) *Numărul de lucrări de doctorat/licență/master în care au fost identificate cazuri de plagiat în anul universitar precedent *Există o preocupare la nivel instituțional pentru dezvoltarea unei culturi a diminuării fenomenului de „fraudă intelectuală” în rândul studenților și al corpului profesoral? (organizarea de training-uri, crearea unor registre etc.) 	Input Input Output Proces

<p>A1.1.3</p>	<p>Răspundere și responsabilitate publică (proceduri de auditare internă) *Raport de audit intern al calității (DA/NU) *Raport de audit extern al calității (DA/NU) *Raport de audit financiar-contabil (DA/NU) *Structuri instituționale pentru audit (nominal) (DA/NU) *Instituția are un Departament de Asigurare a Calității constituit conform normelor legale în vigoare (DA/NU)</p>	<p>Proces Proces Proces Input Input</p>
<p>A1.2.1</p>	<p>Sistem de conducere, mecanisme de alegere *Prezența reprezentanților studenților, alumnilor sau ai grupurilor socio-economice interesate, în structurile administrative, senat, sau comisii de cercetare/studii (pentru fiecare categorie în parte) (DA/NU) *Sistemul de selectare a reprezentanților studenților se bazează pe votul exprimat de studenți (DA/NU)</p>	<p>Input Proces</p>
<p>A1.2.2</p>	<p>Management strategic *Instituția are un plan operațional strategic aprobat de Senatul universitar (DA/NU) *Instituția deține rapoarte anuale de activitate? (DA/NU) *Durata vizată de planul strategic (ani....)</p>	<p>Input</p>
<p>A1.2.3</p>	<p>Administrație eficace/eficientă *Existența unor sisteme de monitorizare a studenților, a absolvenților și a resurselor umane (baze de date actualizate) (DA/NU) *Instituția de învățământ superior utilizează un sistem software specializat de management universitar (DA/NU) *Raportul personal academic/personal administrativ *Raportul personal administrativ/număr studenți *Instituția deține situații actualizate privind numărul și încadrarea persoanelor angajate și poate declara aceste date conform categoriilor din fișa vizitei *Instituția deține situații actualizate privind numărul și înmatricularea studenților pe nivel de studii și poate declara aceste date conform categoriilor din fișa vizitei</p>	<p>Input</p>

<p>A2.1.1</p>	<p>Spații de învățământ, cercetare și pentru alte activități (Spații pentru laboratoare didactice dotate corespunzător programului de studii. Laboratoarele de cercetare dispun de echipamente ce corespund cerințelor minime)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Raportul dintre numărul (sau suprafața) spațiilor destinate procesului educațional deținute în proprietate de instituția de învățământ superior și numărul (sau suprafața) spațiilor destinate procesului educațional închiriate sau aflate în proprietatea altor instituții *Există un plan de investiții pentru spații destinate procesului educațional și de cercetare (DA/NU) *Pondere cheltuielilor pentru investiții în baza materială *Pondere cheltuielilor pentru investiții în materiale și instrumente de învățare *Numărul cadrelor didactice titulare care au un spațiu de lucru propriu în universitate (un birou, un calculator) *Numărul doctoranzilor la zi care au un spațiu de lucru propriu în universitate (un birou, un calculator) *Raportul dintre numărul de studenți și suprafața spațiului (sau numărul de spații) destinat predării *Raportul dintre numărul de studenți și suprafața destinată cercetării/laboratoarelor 	<p>Input</p> <p>Proces</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p>
<p>A2.1.2</p>	<p>Dotare (Sălile de predare/seminarizare sunt dotate cu echipamente tehnice de predare, învățare și comunicare care facilitează activitatea fiecărui cadru didactic și receptivitatea fiecărui student)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Pondere sălilor care au în dotare echipamente tehnice folosite în activitățile specifice (de exemplu: videoproiector, computer cu conexiune la internet, smartboard, alte echipamente) în totalul sălilor existente *Număr de licențe pentru software-ul folosit în procesul educațional (se va preciza denumirea fiecărui program în parte cu numărul de licențe aferente; fac excepție sistemele de operare [Windows]) raportat la numărul de calculatoare utilizate în universitate *Număr de calculatoare/număr total studenți 	<p>Input</p>

<p>A2.1.3.</p>	<p>Resurse financiare *Există o strategie de atragere de resurse financiare altele decât cele de la bugetul de stat? (doar pentru instituțiile de învățământ superior care primesc finanțare de bază de la buget) *Total venituri din sume primite din surse bugetare drept finanțare de bază și alocații bugetare de stat cu destinație specială (în RON), în ultimul an financiar pentru care s-a finalizat bilanțul contabil *Venituri proprii din taxe și alte activități (în RON), în ultimul an financiar pentru care s-a finalizat bilanțul contabil *Veniturile obținute din școlarizarea studenților (în RON) în ultimul an financiar pentru care s-a finalizat bilanțul contabil *Venituri din programe și proiecte de cercetare cu finanțare națională (în ultimul an financiar pentru care s-a finalizat bilanțul contabil) (în RON) *Venituri din programe și proiecte de cercetare cu finanțare internațională (în ultimul an financiar pentru care s-a finalizat bilanțul contabil) (în RON) *Venituri obținute din sponsorizări și donații (în ultimul an financiar pentru care s-a finalizat bilanțul contabil) (în RON) *Venituri obținute din serviciile oferite de instituție pe bază de contract (în ultimul an financiar pentru care s-a finalizat bilanțul contabil) (în RON) *Venituri pentru burse (în RON), în ultimul an financiar pentru care s-a finalizat bilanțul contabil</p>	<p>Proces</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p>
<p>A2.1.4</p>	<p>Sistemul de acordare a burselor și a altor forme de sprijin material pentru studenți (Regulament de acordare a burselor și a altor forme de sprijin material) *Numărul și tipurile de burse acordate de instituția de învățământ superior pe cicluri de studii (licență/master) *Pondere resurselor proprii în fondul de burse pe facultăți</p>	<p>Input</p>

<p>P_CINST2</p>	<p>Transparență publică (fie dihotomic, fie nominal, în funcție de mijlocele de informare publică folosite: broșuri tipărite/pagină de internet/avizier/la cerere la secretariat, etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Carta Universitară este disponibilă: (a. La bibliotecă; b. Pe website; c. Alte puncte de informare publică (care.....)) *Planului Strategic de Dezvoltare este disponibil: (a. La bibliotecă; b. Pe website; c. Alte puncte de informare publică (care.....)) *Raportele de evaluare a activității pe facultăți/departamente sunt disponibile: (a. La bibliotecă; b. Pe website; c. Alte puncte de informare publică (care.....)) *Raportele de audit instituțional sunt disponibile: (a. La bibliotecă; b. Pe website; c. Alte puncte de informare publică (care.....)) *Criteriile și procedurile de selectare și înscriere a studenților sunt disponibile: (a. La bibliotecă; b. Pe website; c. Alte puncte de informare publică (care.....)) *Procedurile și criteriile de selectare și angajare a resurselor umane sunt disponibile: (a. La bibliotecă; b. Pe website; c. Alte puncte de informare publică (care.....)) *Raportele comisiei de etică sunt disponibile: (a. La bibliotecă; b. Pe website; c. Alte puncte de informare publică (care.....)) *Alte tipuri de proceduri și rezultate ale implementării instrumentelor de evaluare a calității sunt disponibile: (a. La bibliotecă; b. Pe website; c. Alte puncte de informare publică (care.....)) 	<p>Proces</p>
<p>P_CINST3</p>	<p>Participarea personalului la programe de formare profesională</p> <ul style="list-style-type: none"> *Instituția de învățământ superior deține o strategie/politică/plan/program de formare profesională continuă a angajaților (dihotomic) *Rata de participare a personalului la programe de formare (pe tipuri de program, categorii de angajați) *Ponderea cheltuielilor pentru formarea profesională continuă a angajaților în bugetul total 	<p>Input Output Input</p>

	Input
<p>C4.1.1</p>	<p>Raportul dintre numărul de cadre didactice și studenți</p> <ul style="list-style-type: none"> *Raportul dintre numărul de cadre didactice cu norma de bază în universitate și numărul de studenți înmatriculați, în funcție de obiectivele programului *Îndeplinirea cerințelor legale pentru ocuparea posturilor didactice *Strategia de selectare și angajare a personalului didactic și de cercetare (dihotomic) *Criterii de selectare și angajare a personalului didactic și de cercetare (nominal) *Distribuția pe grade didactice pe sexe (asistent, lector, conferențiar, profesor, profesor cu drept de conducere de doctorat) a corpului profesoral *Numărul mediu de norme didactice legal constituite pe cadru didactic *Raportul dintre numărul de norme didactice legal constituite și numărul de studenți *Numărul mediu de norme didactice legal constituite pe cadru didactic, în funcție de gradele didactice (asistent, lector, conferențiar, profesor, profesor cu drept de conducere doctorat) *Concurența pentru ocuparea posturilor (numărul mediu de candidați înscriși la concursurile de ocupare a posturilor, diferențiat pe educație/cercetare și administrativ) *Numărul cadrelor didactice care dețin mai mult de un post la o universitate din România (anul universitar precedent) *Numărul cadrelor didactice care au susținut activități de predare sau cercetare la o instituție de învățământ superior și/sau de cercetare din afara țării (se va preciza titlul cursului/al proiectului precum și numele instituției) *Ponderea cadrelor didactice care dețin un titlu academic în domeniul de studii în cadrul căruia activează *Raportul doctoranzi – profesori cu drept de conducere de doctorat în instituție *Distribuția corpului studentesc pe ani, nivel de studii și gen *Distribuția corpului studentesc pe mod de organizare a studiilor

B. Domeniul pentru asigurarea calității EFICACITATE EDUCAȚIONALĂ

Cod (cf. metodologiei ARACIS)	Indicatorul	Tipul indicatorului
B1.1.1	<p>Principii ale politicii de admitere la programele de studiu oferite de instituție</p> <ul style="list-style-type: none"> *Distribuția mediilor obținute la examenul de admitere, pe tranșe de notare (sub 5, 5-8, peste 8) *Ponderea studenților în funcție de studiile absolvite anterior înscrierii în ciclul de studii (pentru ciclul de studii de licență se va indica profilul pe care l-au absolvit în liceu; pentru masterat – specializarea obținută la licență; pentru doctorat – specializarea obținută atât la licență, cât și la masterat) *Rata de admitere pe ciclu de studii (licență/masterat/doctorat) 	Input
B1.1.2	<p>Practici de admitere. Lărgirea accesului la învățământul superior:</p> <ul style="list-style-type: none"> *Ponderea studenților maturi (peste 30 de ani) în totalul studenților *Ponderea studenților înscriși la sistemul de învățământ cu frecvență redusă *Ponderea studenților cu dizabilități *Ponderea studenților care provin din grupuri dezavantajate (orfani, familii dezorganizate, mediu rural, familii sărace, grupuri etnice dezavantajate [rromii]) *Structura corpului studentesc pe sexe și nivel de studii 	Input
B1.2.1	<p>Structura programelor de studiu</p> <ul style="list-style-type: none"> *În programă sunt clar specificate obiectivele generale și specifice ale programului (DA/NU) *Programele de studii au fișe ale disciplinelor și programe analitice pentru fiecare curs și laborator (DA /NU) *Programa analitică/fișa disciplinei specifică în mod clar strategiile de predare-învățare (DA /NU) 	<p>Proces</p> <p>Proces</p> <p>Proces</p>

B1.2.2	<p>Diferențiere în realizarea programelor de studiu. Relevanța programelor de studiu</p> <ul style="list-style-type: none"> *În alcătuirea programelor de studiu sunt luate în considerare descrierile calificărilor corespunzătoare domeniului de activitate (DANU) *Raportul dintre numărul de cursuri obligatorii și cele opționale, pe ani de studiu și ciclul de studiu (se va regăsi în cadrul indicatorilor specifici pentru fiecare domeniu de studiu în parte) *Numărul de specializări pe care îl poate alege un student pe parcursul ciclurilor de studiu oferite de universitate *Există o procedură de recunoaștere a ECTS (DANU) *Numărul de studenți care au făcut apel la procedura de recunoaștere a ECTS *Există mecanisme de evaluare colegială a programelor de studiu, împreună cu studenții, cu absolvenți și cu reprezentanți ai angajatorilor (DANU) *Ponderele cursurilor revizuite/cursurilor eliminate/cursurilor nou introduse în cadrul unui program de studiu pentru fiecare ciclu de studiu în parte (licență/master/doctorat) 	<p>Input Input Input Input Proces Input Output</p>
B2.1.1	<p>Valorificare prin capacitatea de a se angaja pe piața muncii (% absolvenți angajați)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Ponderele absolvenților care se angajează conform calificării în primele 6 luni după absolvire *Ponderele absolvenților care se angajează în primele 6 luni de la absolvire, indiferent de calificare 	<p>Outcome Outcome</p>
B2.1.2	<p>Valorificarea calificării prin continuarea studiilor universitare (% absolvenți care continuă studiile)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Rata de tranziție de la programul de licență către programul de master *Rata de tranziție de la programul de master către programul doctoral 	<p>Outcome Outcome</p>
C2.1.2	<p>Coreșpondența dintre diplome și calificări</p> <ul style="list-style-type: none"> *Coreșpondența dintre competențele menționate în suplimentul de diplomă și descriptorii de la nivelul calificării 	<p>Input</p>
B2.1.3	<p>Nivelul de satisfacție a studenților cu privire la mediul de învățare/dezvoltare</p>	

<p>B2.1.4</p>	<p>Centrarea pe student a metodelor de învățare *Numărul cadrelor didactice care au e-mail/pagină web personală pentru tematica cursurilor predate *Numărul mediu de ore de consultații cu studenții pe cadru didactic *Instituția centralizează rezultatele evaluărilor cursurilor de către studenți (DA/NU) *Numărul de recomandări de îmbunătățire a cursurilor care au fost transmise catedrelor în urma analizei evaluărilor realizate de studenți</p>	<p>Input Proces Input Output</p>
<p>B2.1.5</p>	<p>Orientarea în carieră a studenților *Raportul dintre numărul de îndrumători sau tutori de an și numărul de studenți *Numărul de experți angajați ai instituției de învățământ superior care dețin competențe specifice domeniului orientării în carieră (scală) *Numărul de ore de consultanță pe an universitar oferite studenților pentru orientarea în carieră (scală) *Ponderea studenților care au beneficiat de serviciile de consiliere în anul universitar anterior</p>	<p>Input Input Output Output</p>
<p>B3.1.1</p>	<p>Programarea cercetării *Instituția are o strategie pe termen mediu și lung (minim 4 ani) cu privire la derularea activităților de cercetare/innovare *Obiectivele strategiei sunt formulate cu referire la: a. Cadru/Strategia națională; b. Cadru/Strategia europeană; c. Ambele situații</p>	<p>Input Input</p>
<p>B.3.1.2</p>	<p>Realizarea cercetării *Numărul contractelor instituționale de cercetare *Suma totală alocată contractelor de cercetare/proiectelor (pentru anul universitar anterior) raportată la numărul de norme didactice legal constituite și de cercetare ocupate *Raportul dintre fondurile obținute din competiții pentru granturi de cercetare și contracte și fondurile de la bugetul public alocate cercetării *Raportul dintre normele de cercetare și normele didactice legal constituite *Numărul normelor didactice legal constituite implicate în programe de cercetare *Numărul total de norme de cercetare plătite din contracte de cercetare *Numărul doctoranzilor care au primit finanțare pentru deplasări (participare la conferințe, ateliere de lucru, școli de vară, etc.) din bugetul instituției de învățământ superior</p>	<p>Outcome</p>

<p>B.3.1.3</p>	<p>Valorificarea cercetării</p> <ul style="list-style-type: none"> *Numărul centrelor de cercetare/de consultanță și numărul de rapoarte de cercetare pe centre de cercetare *Numărul articolelor (titlurilor) publicate în reviste acreditate CNCIS B și B+ raportat la numărul normelor didactice legal constituite *Numărul articolelor (titlurilor) publicate în baze de date internaționale (cu indicarea ISSN-ului publicației) raportat la numărul normelor didactice legal constituite *Numărul de cărți publicate (titluri) la edituri cu ISBN raportat la numărul normelor didactice legal constituite *Numărul de lucrări (titluri) cuprinse în publicațiile unor conferințe naționale (cu ISBN sau ISSN) raportat la numărul normelor didactice legal constituite *Numărul de lucrări (titluri) cuprinse în publicațiile unor conferințe internaționale (cu ISBN sau ISSN) raportat la numărul normelor didactice legal constituite * Tipul și numărul de premii și distincții academice/științifice obținute în ultimul an 	<p>Output</p>
<p>P_EDU1</p>	<p>Eficiența procesului educațional</p> <ul style="list-style-type: none"> *Rata de abandon pe cohorte (la nivel de licență, master, doctorat) *Durata medie de absolvire a unui program educațional (la nivel de licență, master, doctorat) *Raportul dintre numărul de studenți care promovează examenul de licență, master, doctorat și numărul de studenți înscriși în ultimul an al programului *Distribuția absolvenților de licență, respectiv master, pe tranșe de medii generale obținute la finalul studiilor (% sub 5; 5-8; peste 8) 	<p>Output Proces</p> <p>Output</p> <p>Output</p>

<p>P_EDU2</p>	<p>Mobilități</p> <ul style="list-style-type: none"> *Ponderea studenților implicați în programele de studii din străinătate (pe nivel de studii) *Ponderea studenților străini implicați în programele de studii ale instituției (pe nivel de studii) *Existența aranjamentelor instituționale necesare pentru susținerea mobilităților studențești (DA/NU) *Numărul de programe oferite în cooperare cu instituții străine care conduc la acordarea unor titluri dublu recunoscute *Durata medie în luni per normă didactică legal constituită a mobilităților cadrelor didactice *Durata medie în luni per student a mobilităților studenților 	<p>Output Output</p> <p>Input</p> <p>Output</p> <p>Proces</p> <p>Proces</p>
<p>P_EDU3</p>	<p>Contribuțiile realizate la educația adulților</p> <ul style="list-style-type: none"> *Numărul programelor de formare profesională continuă acreditate/neacreditate derulate (an calendaristic anterior) *Numărul de absolvenți ai programelor de formare profesională continuă acreditate derulate (an calendaristic anterior) 	<p>Output</p> <p>Output</p>

C. Domeniul pentru asigurarea calității MANAGEMENTUL CALITĂȚII

<i>Cod (cf. metodologiei ARACIS)</i>	<i>Indicatorul</i>	<i>Tipul indicatorului</i>
C1.1.1	Comisie centrală de asigurare a calității (DA/NU) Comisie de asigurare a calității pe programe (DA/NU)	Input Input
C1.1.2	Politici și strategii de asigurare a calității (DA/NU)	Input
C2.1.1	Regulament privind inițierea, aprobarea și evaluarea periodică a programelor de studiu (DA/NU) *Sistem de monitorizare a programelor de studiu pe bază de informații și date (DA/NU)	Input Input
C3.1.1	Regulament privind evaluarea și notarea studenților (DA/NU). Proceduri de evaluare și examinare specifice *Regulamentul este disponibil pe website-ul instituției de învățământ superior (DA/NU) *Regulamentul cuprinde proceduri de evaluare și examinare clar specificate (DA/NU)	Proces Input
C3.6.1	Sistem informatic de colectare, prelucrare și analiză a datelor cu privire la evaluarea și asigurarea calității *Numărul de persoane deținătoare de competențe de colectare/prelucrare și analiză a datelor care au în fisa postului responsabilități de colectare/prelucrare și analiză a datelor cu privire la evaluarea și asigurarea calității *Raportul de evaluare internă a calității din instituția de învățământ superior cuprinde analize comparative cu alte universități din țară sau străinătate (DA/NU)	Input Output
C3.7.1	Informații și date, calitative și cantitative, corecte și actuale despre calificări, programe, personalul didactic, facilitățile de cercetare (DA/NU)	

C4.1.2	<p>Evaluarea colegială periodică</p> <ul style="list-style-type: none"> *Există rapoarte privind evaluarea colegială periodică (DA/NU) *Rapoartele de evaluare conțin recomandări pentru ameliorarea activității cadrelor didactice (DA/NU) 	Outcome Outcome
C4.1.4	<p>Evaluarea de către managementul universității</p> <ul style="list-style-type: none"> *Instituția deține o metodologie de evaluare multi-criterială a cadrelor didactice (DA/NU) *Instituția deține și poate face dovada existenței instrumentelor de evaluare a cadrelor didactice (DA/NU) *Metodologia, criteriile și instrumentele de evaluare a cadrelor didactice au fost supuse dezbaterii publice în cadrul instituției de învățământ superior și sunt disponibile spre consultare pentru public (DA/NU) 	Input Output Output
C5.1.1	<p>Resurse de învățare, în biblioteci sau centre de cercetare, gratuite pentru fiecare program de studii</p> <ul style="list-style-type: none"> *Număr de titluri de cărți existente în bibliotecă (din care pentru împrumut...) *Număr de titluri împrumutate/consultate de către studenți în decursul unui an *Număr de titluri recente (mai noi de 5 ani) existente în bibliotecă *Numărul studenților care dețin permis valabil la bibliotecă instituției de învățământ superior (anul universitar precedent) *Numărul de locuri la sala de lectură/număr total de studenți *Suma totală a achizițiilor (de carte și reviste/jurnale academice) pentru bibliotecă, pentru anul universitar anterior *Instituția asigură accesul gratuit al studenților și cadrelor didactice la baze de date internaționale (online) de reviste academice 	Input Outcome Input Outcome Input Input Input
C5.1.2	<p>Strategii actualizate de predare, conforme cu fiecare curs, cu caracteristicile studenților, cu forma de învățământ și cu criteriile de calitate</p>	

<p>C5.1.3</p>	<p>Programe de stimulare pentru studenții cu performanțe înalte și de recuperare pentru cei cu dizabilități *Există facilități pentru persoane cu dizabilități în cadrul instituției de învățământ superior (facilități de acces: lift, rampă) (DA/NU) *Facilități de învățare (instalație de sonorizare, proiecții pentru persoane cu deficiențe de vedere, programe software care facilitează accesul la informații, programe de asistență și consiliere, altele) *Instituția de învățământ superior acordă burse de merit sau alte recompense pentru studenți cu performanțe înalte (DA/NU) *Suma totală cheltuită de instituția de învățământ superior pentru astfel de burse sau recompense raportată la numărul de beneficiari *Raportul dintre numărul tutorilor care asigură servicii specifice pentru persoanele cu dizabilități și numărul de beneficiari *Numărul de programe de învățare adaptate nevoilor studenților cu dizabilități *Numărul de programe de învățare adaptate nevoilor studenților cu performanțe înalte</p>	<p>Input Input Input Outcome Outcome Outcome Outcome</p>
----------------------	---	--

C5.1.4	<p>Servicii sociale, culturale și sportive pentru studenți (spații de cazare, bază sportivă, servicii de consiliere, ateliere etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> *Numărul și tipurile de programe de asistență/servicii adresate studenților admiși în instituție, inclusiv grupurilor defavorizate și grupurilor cu dizabilități *Numărul studenților care apelează la serviciile/programele de asistență oferite de instituție *Numărul angajaților instituției de învățământ superior care dețin competențe specifice activităților de asistență socială/educațională și derulează activități specifice de consiliere/asistență destinate studenților *Timpul mediu alocat săptămânal serviciilor de asistență în funcție de numărul de angajați specializați și de numărul de studenți care apelează la astfel de servicii *Distanța de la sediul facultății până la cea mai apropiată cantină a instituției de învățământ superior din care face parte facultatea *Numărul locurilor din cantină raportat la numărul total al studenților *Numărul locurilor din cămine raportat la numărul total al studenților cu domiciliul stabil în afara localității *Instituția colectează informații cu privire la nivelul de satisfacție a studenților referitor la serviciile sociale, culturale și sportive oferite 	<p>Input</p> <p>Output</p> <p>Input</p> <p>Proces</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p> <p>Input</p>
C8.1.1	<p>Comisia centrală pentru asigurarea calității funcționează permanent, conform prevederilor legale, cu proceduri și activități de evaluare a calității elaborate de Senat și publică anual un raport de evaluare (DA/NU)</p>	Proces
P_MC_1	<p>Rapoarte de audit intern al calității</p> <ul style="list-style-type: none"> *Perioada de timp acoperită de un raport de audit intern *Există minuta dezbaterii în Senat a Raportului de audit intern *Au fost elaborate planuri de ameliorare pe baza raportului de audit intern 	<p>Proces</p> <p>Output</p> <p>Outcome</p>

Note

- ⁱ Sursa: HEFCE, „Benchmarking Methods and Experiences”, Consortium for Excellence in Higher Education, 2003.
- ⁱⁱ Document disponibil la adresa <http://www.acu.ac.uk/chems/onlinepublications/961780238.pdf>.
- ⁱⁱⁱ Document disponibil la adresa <http://www.acu.ac.uk/chems/onlinepublications/961780238.pdf>.
- ^{iv} Tehnica „Ranking / table leagues” prin care se realizează ierarhii comparative între organizații în termeni de performanță implică aspecte metodologice discutabile, deoarece își propune să ofere o perspectivă comparativă în termeni de performanță la nivelul unui set divers de instituții de învățământ superior (Vlăsceanu et al., 2007, p. 79).
- ^v Vezi în acest sens informațiile disponibile pe <http://www.hesa.ac.uk>, secțiunea destinată indicatorilor de performanță.
- ^{vi} În ciuda faptului că HESA nu definește indicatorii de performanță ca fiind *league tables*, aceștia pot fi totuși folosiți la realizarea de comparații între instituții de învățământ cu grijă și doar pe perechi. Potrivit HESA, utilizarea indicatorilor de performanță PIs în realizarea de tabele comparative, care să acopere toate instituțiile de învățământ superior, ar fi lipsită de semnificație datorită eterogenității sectorului învățământului superior la nivel de misiune și de conținut. Totuși, în vederea unor comparații inter-instituționale transversale, au fost generați indicatori și benchmark-uri, care însă nu au putut acoperi toate aspectele referitoare la performanțele unei instituții de învățământ superior.
- ^{vii} A se vedea definiția acestui concept în documentul de față.
- ^{viii} Tabelele de prezentare T1, T2 și T7, în standardizarea realizată de HESA din 2002/03 până în prezent.
- ^{ix} Prin *student tânăr* se înțelege studentul care, la data de 30 septembrie a anului universitar în care este înregistrat ca intrând în instituția de învățământ superior, are vârsta de sub 21 de ani.
- ^x Este vorba de studenții înregistrați în cadrul instituției de învățământ superior ca „full-time”, adică cei pentru care durata unui curs nu este mai mică de 24 de săptămâni.
- ^{xi} Se folosește aici conceptul de „entrant to an institution” – studentul care a început un program de studii la o anumită instituție. Tabelele T3, prin care sunt reprezentate datele măsurate la nivelul „entrants”, nu iau în calcul studenții care se transferă de la o instituție de învățământ la alta. Studenții care migrează de la o instituție de învățământ la alta în direcția obținerii aceleași diplome, ca și cei care reiau studiile după 1 an, sunt măsurați prin tabelele T5, fiind înregistrați la categoria „starters”.
- ^{xii} În „Quality Assurance: A Reference System for Indicators and Evaluation Procedures”, European University Association, disponibil la <http://www.eua.be>.
- ^{xiii} Apud Vlăsceanu, L., & Barrows, L. C. (Eds.). (2004). *Indicators for Institutional and Programme Accreditation in Higher/Tertiary Education*. Studies on Higher Education Series. Bucharest: CEPES
- ^{xiv} Acronimul CIPOF provine de la categoriile de indicatori Context, Input, Process, Output, Feedback.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod
obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene
sau a Guvernului României.

Editor: Agenția Română de Asigurare a Calității
în Învățământul Superior – ARACIS
Tipărit la: QualMedia
Bun de tipar: XX septembrie 2009

ARACIS

www.aracis.ro